

ERDÉLYI GAZDA

ÁLTALÁNOS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG:

Kolozsvárt, belközép-utca 11. szám,
hová a lap szellemi részét illető küldemények czimzendők.
Kéziratok nem küldetnek vissza.
Előfizetési ára: egész évre 4 frt, félévre 2 frt.
Az erdélyi gazdasági egylet tagjai ingyen kapják.

KIADÓHIVATAL:

Kolozsvárt, beltorda-utca 1. szám,
(„Közművelődés” nyomdai részvénytársaság felvételi irodája).
Ide küldendők a hirdetések, mindennemű mellékletek, előfizetések és hirdetési pénzek,
valamint a reclamatiók.
Hirdetések a legolcsóbb árszabály szerint vétetnek fel.

A földmivelési minister Kolozsvárt.

Bethlen András gróf földmivelési miniszter tegnap délután a szamosvölgyi vonaton 5 és 6 óra között Kolozsvárra érkezett.

A pálya háznál Kolozsvár város közönsége és az erdélyi gazdasági egylet által fényesen fogadtatott.

A város nevében *Albach Géza* polgármester, az erdélyi gazdasági egylet nevében pedig ennek alelnöke *báró Jósika Gábor* tartottak üdvözlő beszédeket, a melyekre a minister az Ő lekötelező szívélyes modorával válaszolt.

Mi is szívből üdvözljük *Bethlen András Grófban* azt a ministert, a ki feladatát helyesen fogja fel és céljainak megvalósítására fáradságot nem ismerve lép-ten nyomon törekszik.

Ezuttal az erdélyrészi tizedik tenyészállat kiállítását megtekinteni jött Kolozsvárra, a mely fényes sikerét legelső sorban Ő Nagyméltóságának köszönheti, a ki nemcsak ennek jutalomdíjairól gondoskodott bőkezűen, hanem arról is, hogy a tenyésztők itt kiállított megfelelő állattajakat értékesíthessék.

Épen azért örömkönnél szolgál, hogy kiállításunkat a földmivelési miniszter ennyire kitüntető figyelmében is részesíti és évről-évre magas látogatásával szerencsésíti, mert a miniszternek ezen látogatása nagy jelentőségű és messze fölötte áll a szokásos hivatalos jellegű ministeri látogatásoknak épen azon oknál fogva, hogy az állam részéről a kiállítás évente jelentékeny segítyt élvez és ha ezt a miniszter meglátogatja, nem csupán formalitás, hanem személyes meggyőződés szerzése arról, hogy az a segíty összeg helyesen használtatik-e fel és meg van-e annak a kívánt hatása.

Meg vagyunk győződve, hogy Ő nagyméltósága meg lesz elégedve tizedik és

igly mondhatnók jubiláris kiállításunk sikerével és meg azzal a haladással, a mely a kiállítás megalapítása óta, fokozatos emelkedés után, kivált ezen a kiállításon nyilvánul. Az a haladás, a mely különösen az erdélyi magyar szarvasmarhánál észlelhető, egy látogatót sem hagyhat hidegen. Meggyőződhetik ebből Ő Nagyméltósága, hogy Erdély gazdaközönsége jó uton halad és helyesen cselekszik, ha a szarvasmarhájában levő kincsét hű ábrándokért föl nem cseréli, hanem azt fokozatosan céljának jobban-jobban megfelelővé fejleszteni törekszik.

Erdély gazdaközönségének halálját tolmácsoljuk itt bölcs és figyelmes miniszterével szemben, a ki a tenyésztés terén is igly istápolja és haladását saját maga figyelemmel kíséri s helyesen felfogott írányát méltányolja, mely buzdításul szolgál a jövőre is.

Szívünk melegevel üdvözljük ismételtelen földmivelésünknek körünkben időző bölcs miniszterét!

Gazdasági tanácsadás.

A földmivelésügyi m. kir. minister egy fontos intézményt létesített a földbirtokos gazdák részére az erdélyi részekben. Ezen intézmény abban áll, hogy a kolozsmonostori m. kir. gazdasági tanintézet tanári testületéből szakbizottságot alkotott abból a célból, hogy a gazdák mezőgazdasági ügyekben és kérdésekben ezen bizottság szakvéleményét és tanácsát igénybe vehessék.

Ezen bizottság oly gazdasági ügyekben és kérdésekben van hivatva működni, a melyekben szakvélemény-adásra más intézmények vagy hivatalok szervezve nincsenek, igly tehát leginkább gazdasági berendezések s állattenyésztési berendezések kérdéseiben s ügyeiben. A vegytani, nö-

vény- és állattani, gazdasági géptani, állatgyógyászati, talajjavítási, kertészeti és szőlőszeti ügyek a már létező vegykerületi, magvizsgáló, gépkiserletli állomásokhoz, az állami vagy a hatósági állatorvosokhoz, a kulturmérnöki hivatalhoz, illetve az orsz. gyümölcsészeti biztoshoz és a szőlőszetiek a nagyenyedi vinczellér-iskolához utaltatnak.

Tekintettel arra, hogy az erdélyi birtokok nagy száma, a most sűrűbben meginduló birtokrendezések után, új alakot és összetételt nyer, melyen igen kívánatos a korszerű követelményeknek megfelelő rendszeres gazdálkodást beállítani; — tekintettel arra is, hogy az erdélyrészi mezei gazdálkodás sikerének erős oszlopát a jól megválasztott és okszerűen üzőállattenyésztés képezi: ezen most alkotott szakbizottság hasznos szolgálatot tehet a közügynek és azon földbirtokosoknak, akik a szakbizottság véleményét igénybe venni óhajtják.

A nélkül, hogy azon esetek nagy számát vázolnók, a melyekben a szakbizottsághoz a földbirtokos alkalomadtával fordulhat, itt csak az eljárásra vonatkozó főbb tudnivalókat közöljük.

1. Aki a szakbizottság véleményét és működését igénybe akarja venni, annak a tanintézet igazgatójához, mint a szakbizottság elnökéhez kell fordulnia.

2. A véleményt kérő részletesen elő kell hogy adja kívánatát s a mennyiben az ügy oly természetű, hogy arra helyi szemle nélkül vélemény nem adható, meg kell hogy jelölje a kiszállás óhajtott idejét, a helyet, az utat, az utazás módját a hová és a hogyan a kiküldendő tagnak mennie kellene.

3. Ha a folyamodó valamely szaktanárt névszerint megjelöl, akkor az küldetik ki, ellenkezőleg az igazgató biz meg egy szakértőt a kiküldetéssel.

4. Azon esetek, a melyekben a bizottság hivatva van működni, már a bevezetésben meg vannak említve. A bizott-

Mindennemű

műtrágya.

A magas kormány kezdeményezésére folytan alapított

„HUNGARIA” MUTRÁGYA-, KÉNSAV- ÉS VEGYI-IPAR RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

ajánlja saját gyártmányu, tiszta kénsavval feltárt, elismert kitérő minőségű műtrágyáit: esontliszt-, spodium-, ammoniak- és ásványi superphosphatokat, párolt esontlisztet, Thomassalakot, chilislétromot, kénsavas kálit és ammoniakot; különlegességeket, mint: szőlő-, répa-, rét-, kender stb. trágyát és mindennemű egyéb műtrágyát, kénsavat, réz- és vasgálicot. — Talaj-elemzések díjmentesen eszközöltetnek. Felvilágosítással és árjegyzékkel készségesen szolgál gyáraink központi irodája: V., Erzsébet tér 9. sz. II. emelet, hová levelek és megrendelések intézendők. — Telefon-szám 882.

Thomas-
salak.

ság a tulajdonképen nem hozzá tartozó kérdésekben utmutatást ad a kérdésttevőknek, hogy hová forduljon, esetleg a kérdést az illető helyre eljuttatja. Nem tartoznak ezen bizottság elé azon peres ügyek, a melyekben a bíróságok vagy hatóságok a tanintézet egyik vagy másik szaktanárát szakértői működésre fölkéri.

5. A kérdésttevőt az igazgató értesíteni fogja, hogy óhajtsa egyáltalán teljesíthető-e. Ha a tanács és vélemény helyi szemle nélkül is megadható, az írásban kiadatik. Ha pedig helyi szemle szükséges, tudatva lesz a kiküldendő szakértő neve s a kiszállás ideje.

6. A kiküldött tag munkáját az elnök a megkeresőhöz juttatja s egyuttal értesíti a kiszállásból s a szakmüködésből származott költségekről, melyeket a megkereső tartozik hordozni.

7. Ezen költségekre nézve megjegyzetik, hogy a kiküldött tag csak az őt az állami szolgálata szerint megillető uti és napidijait számíthatja fel; utinaplóját a ministerium előbb érvényesítteti. A szekérfuvar a meghívó fél tartozik teljesíteni.

8. A ministerium által megállapított utiköltségeket és napidijakat a meghívó fél tartozik az értesítés vétele után 8 nap alatt a bizottság elnökéhez beszolgáltatni.

Az írásban adott szaktanácsok és vélemények, valamint az esetleges tervezések, rajzok vagy költségvetések készítését a földmívelésügyi ministerium díjazza.

Ezek az eljárási szabályzatok föltűntetik ime azt, hogy aki a föntebb körülírt esetekben tanácsot vagy véleményt akar kérni, azt ennél a bizottságnál a leg egyszerűbb és a legrövidebb uton megkapja, ezért igen csekély áldozatot kell csak hoznia, mert a szellemi munkának jelentékeny díjáról a ministerium gondoskodik.

Lapunk mostani tere nem engedi meg, hogy e nevezetes intézményt bővebb fejtegetésekkel s ajánlással kísérjük; fentartjuk ezt jövőre. De most annyit mondunk, hogy a földmívelési minister ur ezen intézmény létesítése által ismét tanujelét adta annak, hogy a mezőgazdaság szellemi és dologi szükségleteit böcs ítélettel ismeri fel s azok kielégítéséhez a legalkalmasabb eszközöket és módokat megalkotja. Midőn ezen alkotásért is örömmel üdvözöljük a földmívelési minister urat, üdvözöljük egyuttal magát a szakbizottságot — a kolozsmonostori gazd. tanintézet igazgatóját és tanárait ezen megérdemelt magas bizalom nyilvánulása alkalmából, a kik, mint hazarészünk első rangú szakintézetén a gazdasági tudományok hivatott előharcosai, a szakismeretek teljes birtokában első sorban hivatottak arra is, hogy az előadói széken kívül, magának a gazdaközönségnek is, a gyakorlat mezején utbagazítói, tanácsadói legyenek.

Maga a gazdaközönség is így ismer-vén úgy a szakbizottság elnökének a gazd. tanintézet derék igazgatójának, mint egyes tagjainak — a tanintézet tanárainak kiváló szakképességet, tudomásunk van róla, hogy már eddig is gyakorta

vette igénybe tanácsadásait és szakvéleményét.

Hogy pedig ezen magas megbízatás csak fokozhatja a jeles szakférfiak iránt a gazdaközönség bizalmát, az igen természetes; miért is az intézményt a gazdaközönségnek melegen ajánljuk, mert meg vagyunk győződve, hogy attól a szakbizottságtól csak üdvös és készséges szolgálatot nyerend.

Erdély állattenyésztése.

II.

2. Szarvasmarhák osztálya.

Kilencedik kiállításunk „szarvasmarha” osztálya, a kiállított állatok száma, valamint minősége tekintetéből egyaránt figyelmet keltő volt. Az eddigi nyolcz kiállításon átlagosan 178 drb. szarvasmarha szerepelt — minimum 109 drb., maximum 224 drb. — a most szóban levőre pedig 203 drbót küldtek s ezek közül 183 drb. magyar fajtájú, 17 drb. idegen fajtájú, 3 drb. pedig állítólag „erdélyi hegyi barna marha” volt.

Az idegen fajtájúak közül egy darab tisztavérű simenthali bika, br. Wesselényi Béla, Zsibó és néhány szintén tisztavérű pinzgauai üsző, m. kir. gazdasági tanintézet Kolozs-Monostor érdemmel külön felemlítést.

Az erdélyi havasi barna marha, a riskák csoportjának szegénysége azzal indokolható, hogy ezuttal első ízben lett a csoport külön díjakkal a többi csoportok közé felvéve. Remélteni lehet, hogy jövőre több és jellegesebb állat lesz kiállítva, daczára annak, hogy e marha tenyésztési kerülete a kiállításnak helyétől távol van.

A magyar fajta csoportjának 183 állata mind az erdélyi típusnak többé-kevésbé jelleges képviselője volt. Megelégedéssel tapasztaltuk, hogy ezt a jelleget, az erdélyi marha formáját és tulajdonságait, a nagyobb gulyákban éppen úgy, mint a kisebb tenyésztésekben, a formának és a tulajdonságoknak javításával — megtartani igyekeznek még azok a tenyésztők is, kik tenyésztésük bizonyos fogyatékoságainak korvizsgálása czéljából alföldi típusú bikákat szereztek a Királyhágóntulról s ilyeneket használnak ma is.

Ama ismeretes és elismert jószágú nagyobb tenyésztéseken kívül, melyekből szarvasmarha tenyésztésünk előnyére sok jeles bika és tehén került már ki és a melyek kiállításaink szarvasmarha osztályát kezdettől fogva a legbecesebb anyaggal gazdagítják, minők a m-záhi (gróf Wass Albert), a nagy-sármási (Lázár-testvérek), a zsibói (báró Wesselényi Béla), a felső-zsuki (Petrichevich Horváth Kálmán), a bonezhidai (gróf Bánffy György), a kolos-borsai (br. Bánffy Ernő), a bánffy-hunyadi (Bárcsai Domokos), a szent-erzsébeti (báró Kemény Béla), a sárpatoki gulya (gróf Teleky Károly), Bede Károly kutyfalvi tenyésztése és báró Jósika Gábor szamosfalvi tejgazdasága az idén a távol fekvő Udvarhely megyéből Sperker Ferencz szent-demeteri tenyésztése is megjelent s jeles formájú és kitűnő kondícióban levő bikáival, teheneivel és üszőivel méltó feltűnést keltett, főleg azoknál, kik a tulajdonostól megtudták, hogy a magtehenek nem csak állandóan fejtenek, hanem még igaztatnak is. Érdekesnek tartjuk itt felemlíteni, hogy egyik kiállított, 8½ éves, szopó-borjas tehén, több bíráló előtt kifejetett és 10 liter tejet adott.

Abból a czélból, hogy az erdélyi részek szarvasmarhájának test alakulása szélesebb körben is ismeretesebb legyen, érdekesnek tartjuk a kiállítás állatairól, Szentkirályi Ákos tagtársunk felügyelete mellett, a kolos-monostori m. kir. gazdasági tanintézetnek kiállításunkon segédkezett tanulóival által eszközölt méretekből összeállított táblázatokat közöljük az alábbiakban:

Táblázat

a Kolozsvárt 1891-ben rendezett erdélyrészi kilencedik tenyészállatkiállításon kiállított szarvasmarhák felvett méretekről.

a) Bikák.

Sorszám	A tulajdonos neve	A bika kora			Magasság a marnál	A törzs hossza	A mell mélysége	A far magassága
		év	hó	nap				
1	Sperker Ferenc	5	1	16	155	176	53	142
2	B. Vesselényi B.	4	—	—	149	168	—	144
3	Ifj. Lészay F.	3	8	—	155	176	63	152
4	Br. Jósika G.	3	6	—	145,5	168	—	143,5
5	Marokháza köz	3	7	—	147,5	159	59,5	151,5
6	Sperker Ferenc	2	5	21	154	175	59	155
7	Gr. Teleky K.	2	4	12	137,5	163	59	140
8	Modi Elek	2	2	21	137	157	58	140
	Átlag				147	168	58,5	141

b) Gulyabeli tehének.

1	Sperker Ferenc	4	6	5	139	157	56	140
2	"	4	2	13	160	159	63	141
3	Gönczy Mihály	9	—	—	136,5	159	61	140
4	Gr. Vass Albert	4	4	—	139	153,5	65	140
5	"	5	6	—	139,5	166	62	140,5
6	"	5	6	—	136	162	57	139
7	Gr. Vass Béla	4	—	—	135,5	156	61	141
8	"	7	—	—	135,5	159	61,5	139,5
9	Gr. Bánffy Gy.	5	6	—	136	152	62	140
10	"	3	8	—	132	137	58	135
11	Br. Bánffy Ernő	5	—	—	137	160,5	65,5	139,5
12	"	6	—	—	135	158,5	61	133

c) Fejős tehének.

13	Sperker F. *)	8	5	28	133	149	59	136,5
14	Nagy Lőrincz	8	5	—	157	163,5	62	138
15	"	8	6	—	140,5	155	75	145
16	Vaska Gyula	6	—	—	144,5	158	58,5	146,5
17	Szász Ferencz	5	7	—	137	158,5	57	136
18	Br. Jósika G.	5	—	—	137	150	61,5	135
19	"	5	—	—	140	153	62	145
20	"	3	7	—	139	145,5	65,5	140
21	"	3	8	—	139,5	151	65	140
22	Br. Bánffy Ernő	4	—	—	136	151	75	140
23	Gönczy Gábor	8	—	—	126	144,5	57,5	124,5
24	Bárcsai D.	3	11	—	140	150	60	136
25	"	6	—	—	135	145	63	134
26	Csiki György	7	—	—	135	153	55	136
27	"	7	—	—	134	158	56	131
28	Gr. Vass A.	7	4	—	135	160	54	136
29	Átlag	7	2	—	139	161	53	141,5

d) Üszők.

1	Sperker Ferenc	3	—	29	130	155	53	134
2	"	2	4	7	130	141	55	135,5
3	Korbuly Bogd.	4	4	24	148	126	60	122
4	Vadas Albert	2	6	—	136,5	138	38	136
5	Gönczy Mihály	2	4	17	135	153,5	38,5	135,5
6	Radnóthi urad.	2	7	—	135	155,5	59,5	137
7	E. Székely Dénes	3	4	—	136	149	61	139
8	Gr. Vass Albert	3	5	—	145	137	65	141
9	"	3	5	—	134	154	65	141
10	Bede Károly	3	—	—	134	150	60	138
11	"	3	—	—	136	146	57	140
12	Benigni Sámuel	2	—	—	132	148	61	135
	Átlag				135	142	55	136

Ezek után örömmel jelentjük nagyméltóságodnak, hogy IX-ik kiállításunk szarvasmarha osztályának magyar fajtájú csoportjában 92 darab eladó bika volt kiállítva; ez a szám 29-el nagyobb az eddigi kiállítások átlagos számánál — 63 — és több bika — 98 drb. — csak egyszer volt kiállítva 1888-ban; a minimum 1883 és 1884-ben 38 drb. volt. Ha ehhez hozzá vesszük azt a másikat, t. i. hogy a felállított bikák közül 40 darab tényleg gazdát cserélt, kiállításunknak, mint egyuttal bikavásárnak jelentőségét, kétségbevonhatatlannak állítjuk.

*) Egy fejősro 10 liter tejet adott.

Ezt az eredményt mindenekelőtt a tordai állami bika-telep részére való tömeges vásárlásnak köszönhetjük. Ezért a kegyes rendelkezéséért, nagyméltóságodnak köszönetünket, tenyésztő közönségünk nevében, itt is kifejezni kötelességünknek tartjuk. Jól ismerve azokat a fenforgó akadályokat, melyekért a bikavásárlás az eladó tenyésztők osztatlan megelégedésére nem történhetik, elismerésünket fejezzük ki nagyméltóságod vásárló közegei, a tordai állami bikatelep érdemes felügyelője iránt, azért a buzgalomért, melyel az akadályokat elhárítani igyekeznek.

A bivalok osztálya még soha nem volt olyan gazdag, mint utolsó kiállításunk alkalmával, a mikor is 29 darabból állott; eddig legtöbb volt 1884-ben 25 drb, az eddigi nyolcz kiállítás átlaga pedig 16.

Annak, hogy kiállításaink bival osztályában — Erdélyben, egy sok bivalat tartó és tenyésztő vidék központján — kezdettől fogva aránylag kevés állat volt kiállítva, két oka van. Az egyik az, hogy bivaltenyésztőink, még most sem tekintnek nagy súlyt a bivalok külső formájára; azt tartják, hogy egyik bival a másiktól csak a nagyságra és tejhozamra különbözik; nincs miért a bivalat kiállítani, hiszen a forma nem számít, nem vétetik tekintetbe. Ezen, mondhatni általános nézetet, legelőször a fogarasi állami bival-

legubóztatik. Ha az időjárás alkalmas és még nem következtek be a szeptemberi esős napok, a melyektől a heremag megereszkedni szokott, akkor szeptemberben még a dörzsölés is fogantatosítottatik. Ha az időjárási akadályok ezt lehetetlenné teszik, akkor a dörzsölés tére marad azon napokra, a midőn fagy és a mikor a gazda tapasztalatai szerint a heremag könnyen ereszt.

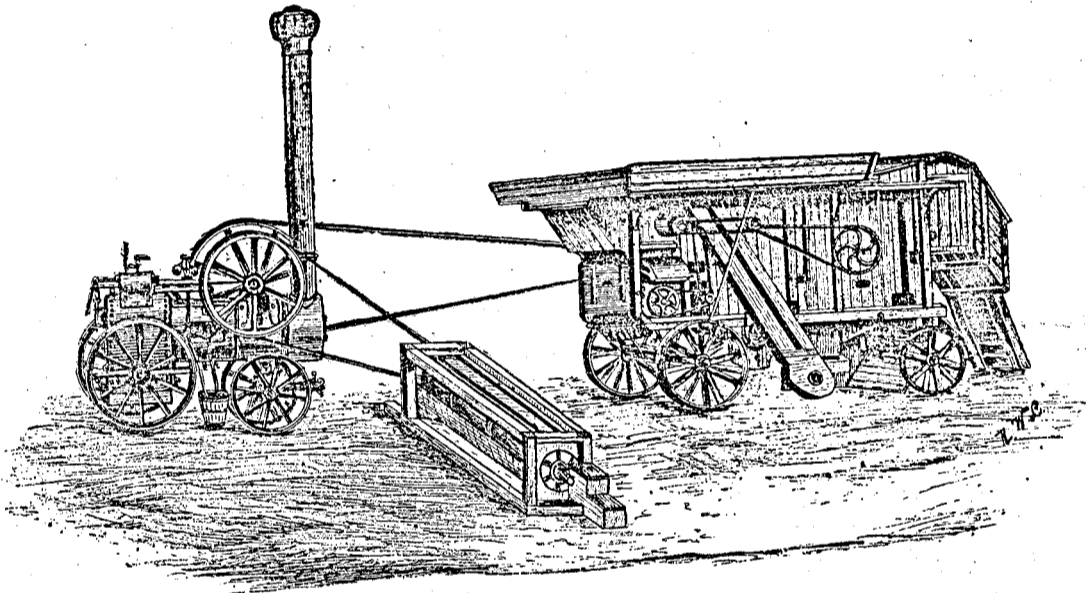
Még az a gazda, a kinek magának van gépje és állandó, éves gépészt tart, az csak tud magán segíteni, de az a termelő, a kinek gépe nincs, vagy ha gépje van és állandó gépésze nincs, az már a legnagyobb zavarba jön és azon körülmény folytán, hogy a gubózás a dörzsöléstől külön eszközöltetik, óriásiba kerül neki a gubóztatás, mert a vállalkozó cséplő-géptulajdonosok napi 20 frton alul gépeiket nem adják és a gépészek legnagyobb része is igyekszik a munkát vontatni ad graecas calendas, csak hogy minél több 20 frtot keressen a gép.

Nagyon természetes tehát, hogy ha egyidejűleg történhetik a gubózás a dörzsöléssel, akkor ezek a hátrányok mind elesnek és a heremagtermelő gazdák nem lesznek oly desperatus helyzetben, hogy napjára 20 frtot is fizessenek a vállalkozónak, mert a gubózás és dörzsölés szeptember hónapban elvégeztetvén és az egész munka félannyi idő alatt teljesítettvén, számítá-

még nincs befejezve a munka, mert hiszen szem és polyva, valamint a tokos mag együtt jönnek ki a dörzsölőből és azt még rostálás előtt el kell távolítani. Szándékosan nem lett összekötve szelelő-készülék a dörzsölővel, mert megjegyzendő, hogy a rostálást egy bizonyos nemével a gondnak kell keresztül vinni. Ha ugyanis egyszer keresztül bocsátottuk a tokos magot a dörzsölőgépén és azt egy Backer-rostán megrostáljuk, a rosta ki fogja fujni a levéleres-polyvát, a hulladékokat és ki fogja választani a dörzsölt tiszta magot és az oldalain ki fog hullani a tokos mag. Ezt a szelelésnek a kellő berendezésénél, a melyet minden Backer-rosta megenged, igen szépen eszközölheti bárki.

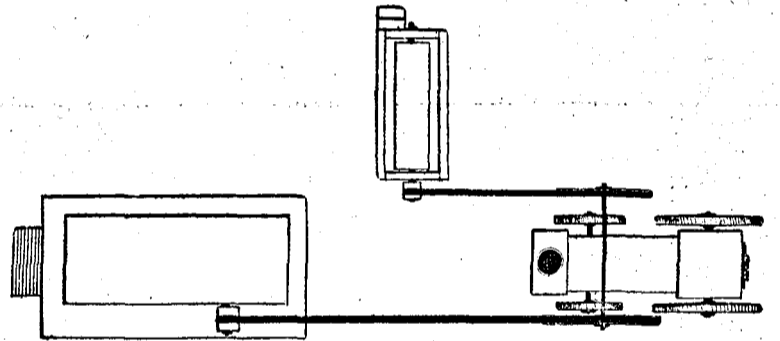
Az okszerűen vitt rostálással elkerüljük tehát azt, hogy olyan időben, midőn nem jól ereszt a heremag, 2—3, sőt 4-szer ereszsék fel a rostálóra ugyanazt a pelyvás heremagot. Azért tehát sokkal célszerűbb, ha a szelelés nincs összekapcsolva magával a gubózási és dörzsölési folyamattal.

Ebben közöltük a Gerendy-féle eljárást. Tüzetes utbaigazítást e kérdésben Gerendy ur nyújt, a ki lakik Sövényfalván, u. p. Dicső-Szt.-Márton, Erdélyben. — Az ügy iránt érdeklődők ő tőle szerezhetik meg a közelebbi részleteket.

1. ábra.

A heremag cséplése a Gerendy-féle eljárás szerint.

2. ábra.

tenyésztésből, évekké elelőtt, felküldött mintaszerű formájú állatok ingatták meg; ad okules demonstrálva a helyes formákat. Azóta évről-évre több-több jó formájú állatot lehet kiállításaink bival-osztályában látni. A másik ok az, hogy a bivalok szállítása tudvalevően sok nehézséggel és veszéllyel jár s azoknak idegen helyen való gondozása is kockázattal van összekötve, kivált ha jó fejős bivalról van szó; a mellett sok ember között némely bival-tenhén nem adja le a tejet, más megint könnyen megriad és veszélyessé válik; a mi mindannyi akadály a bivaloknak kiállításra vitelénél.

Érdekes ujtás a heremag-cséplési eljárásban.

Gerendy István sövényfalvi birtokos egy érdekes találmányra tett szert, a mely azon mezőgazdák számára, a kik heremagtermeléssel foglalkoznak, nagyon javára fog szolgálni. Ugyanis ő rendkívül egyszerű módon, véghetlen csekély költséggel képes úgy elrendezni a cséplést, hogy a gubózás és a dörzsölés egyidejűleg történik, mi által a heremagcséplés költségei felével csökkentetnek.

Hogy a mellékelt rajzot, a mely az egyidejű gubózást és dörzsölést feltünteti, érthetővé tegyük: előre kell bocsátanunk a következőket:

A heremag termelésénél ma az az eljárás, hogy augusztus vagy szeptember hóban, a midőn a heremag bekerül, a kazalba rakatik és

sát ezen módszer mellett úgy a vállalkozó cséplőgéptulajdonos, mint a cséplőtető heremagtermelő gazda megtalálja.

A mint a mellékelt két ábrából láthatjuk, Gerendy ur eljárása a következőben áll:

Az első ábra feltünteti a cséplőgépet, a mely nagy lend-kerekével hajtja a cséplőszekrényt, a hol gubóznak. A lokomobil másik lend-kerekén, melyen fűrészelni szoktak, ugyancsak szijösszekötéssel hajtja a heremag-dörzsölőt, tehát a mint a gubók a cséplőgép szekényébe lejönnek, azok egyenesen a dörzsölőre vitetnek fel és ki lesznek dörzsölve.

A 2. ábra ugyanezt az eljárást sikvetületben mutatja be. Könnyű tehát felfogni az egész műveletet. Gerendy ur egy dörzsölő-gépet szerkesztett. Ez a dörzsölőgép tulajdonképen Lönerth-féle köpönyeg, a melyben egy dob jár. A kinek tehát Lönerth-féle heremagdörzsölője már van, annak csak egy dobot kell beszerezni s azt a megfelelő rárával ellátni, úgy szintén a szükséges méretű szijtárcsával és ha esetleg ez hiányzik, a második lend-kerekekkel szereli fel a gépet. Ebben áll az egész ujtás.

De még más uton is lehet a dolgot csinálni. A kinek nincs pl. Lönerth-féle dörzsölője, az vehet pl. Kádár-féle dörzsölőt épen úgy alkalmazva, mint a Lönerth-félét; vagy pedig vehet egy Umrath-féle szeges döngölőt, a mely gép csak 78 frtba kerül és a mely már teljesen fel van szerelve mindennel.

Azok a tisztelt gazdatársak, a kik már a heremagcsépléssel és annak a viszontagságaival foglalkoztak, tudni fogják, hogy a dörzsöléssel

TARTALOM.

A földmivelési miniszter Kolozsvárt.

Gazdasági tanácsadás.

Erdély állattenyésztése. II.

Erdekes ujtás a lóheremag cséplési eljárásban.

Vegyesek.

Kolozsvári tenyészállatkiállítás. — A budapesti állami ipar iskola. — Érett csemege-szölő. — Kiadóhivatal üzenete.

Vegyes közlemények.

— A kolozsvári tenyészállatkiállítás augusztus 28-án délelőtt nyitott meg ünnepelesen az annak megtekintésére ide érkezett földmivelési miniszter jelenlétében. Igazi büszkeséget kell, hogy képezze ez a kiállítás Erdély gazdaközönségének, a mely évről-évre fokozódó sikerével fényes bizonyossága állattenyésztésünk fejlődésének. Kiállított ló 162 drb, hazai szarvasmarha 170 drb, idegen szarvasmarha 17 drb, bival 24 drb, juh 87 drb, sertés 121 drb, baromfi 413 drb, hizott állat 52 drb.; összesen 986 darab.

— Érett csemege-szölő. Szász Lajosnál bel-farkasutca 16. sz. a. lakásán mindennap frissen szedett több fajú, jó érett csemege asztali szőlőt kaphatni, kilóját 46 krért.

— Nagy lóvásár Kalocsán. A Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyei egyesület f. é. szeptember hó 24. és 25-ik napjain Kalocsán (hajó és vasuti állomás) díjazással és versenyekkel egybekötött országos jellegű nagy lóvásárt rendez, melyre minden belföldi tenyésztő és tulajdonos bejelentheti lovait.

— A kiadóhivatal üzenete, Sz. L.-nek. A hirdetés egyszeri beiktatásának ára 2 frt 30 kr.

Vetőmagvak. (Mautner Odön tudósítása az „Erdélyi Gazda” számára).

A legutóbbi tudósításunkban nyílvánított föltevésünk miszerint a multkori esőzés elősegítette a herék fejlődését teljesebbé ment, a mennyiben ugy a luczerna valamint a lóhere is nagyon jól helyre jöttek és ennek folytán a magtermés kilátások is lényegesen javultak. Most már nem szenved kétséget, hogy mindkét hercfele termése középjónak fog bizonyulni föltéve, ha most folyó takaralási munkálatoknak, tovább is kedvez az időjárás, ez esetben kivitelre is jelentékeny mennyiség jut. Most már mustrák is érkeznek valamint új luczerna ugy új lóheréből is, mindkét féle igen szép minőségekről tanuszkodik és föltehető, hogy a minőleges eredmény felülmulja a mennyiségét, mely körülmény kedvezően fog az általános forgalomra hatni.

Baltaczinét meglehetősen mennyiségben kínáltak, kereskedők vettek is ugyan de nagyobb forgalom mindazonáltal nem fejlődhetett minthogy ezen említett vételek is magas árak mellett létesítettven a külföldön, — hol szintén középjó a termés — nem conventionalhattak.

Őszi borsót, őszi búkkönyt nagyobb mennyiségben kínáltak, és vetési czélokra tetemesebb mennyiségben rendeltek szintugy biborherét, őszi buzát, őszi rozst, őszi árpát és egyéb gabna-féléket, valamint zöld takarmányozásra szolgáló termények magvait. Különös keresletnek örvendtek még: káposztarepcze, mustármag, valamint luczerna is.

N.-Várad aug. 16. Tiszta buza 7 fnt 30 kr. Elegy buza 6 fnt — kr. Rozs 5 fnt 80 kr. Árpa 4 fnt 70 kr. Zab 5 fnt 60 kr. Törökbuza 4 fnt 80 kr. Széna kötetlen 3 fnt 40 kr. Alomszalma 2 fnt 20 kr. mmként. Marhahus 56 kr. kg.

Kolozsvár. 1892. aug. 25-én. Tiszta buza 7 fnt 30 kr. — 6 fnt. 50 kr. Rozs 5 fnt 30kr. — 5 fnt — kr. Törökbuza 4 fnt 60 kr. — 4 fnt 50 kr. Zab 5 fnt — kr. — 4 fnt 80 kr. Széna (legjobb) 2 fnt 50 kr. Alomszalma 1 fnt 40 kr. mmként. Marhahus 54 kr. kg.

A piaczi czikkek	Mérték	Brassó	Csiksereda	Deés	Dicső-Szent-Márton	Erzsébet-város	Fogaras	Gy.-Szent-Miklós
Tiszta buza	mm.	805	950	740	675	800	835	740
Elegy buza	"	654	875	680	600	550	700	
Rozs	"	542	723	650	600	550	473	450
Árpa	"	500	791	—	—	—	—	450
Zab	"	444	750	610	500	600	488	300
Törökbuza	"	533	612	480	400	450	473	450
Széna	"	200	400	280	—	180	200	800
Alomszalma	"	110	100	140	—	120	140	—
Túzifa	km.	260	200	220	—	220	270	200
Marhahus	kg.	56	40	48	48	52	48	48
Augusztus		19	17	16	29	20	19	19

A piaczi czikkek	Mérték	Sepsi-Szent-György	Szamosújvár	Szász-Régen	Szászváros	Székelly-Udvarhely	Sz.-Somlyó	Torda
Tiszta buza	mm.	750	700	690	750	760	—	775
Elegy buza	"	720	600	650	650	650	—	550
Rozs	"	560	500	540	550	500	—	550
Árpa	"	550	450	440	500	—	—	400
Zab	"	450	500	445	500	460	—	400
Törökbuza	"	560	400	470	500	538	—	450
Széna	"	450	200	220	120	700	—	200
Alomszalma	"	200	100	100	85	200	—	30
Túzifa	km.	200	230	220	200	240	—	225
Marhahus	kg.	52	48	44	52	48	—	50
Augusztus		22	22	18	20	23	—	20

A piaczi czikkek	Mérték	Gy.-Fehérvár	Kézdi-Vásárhely	Maros-Vásárhely	Medgyes	Nagy-Enyed	Nagy-Szeben	Szegesvár
Tiszta buza	mm.	810	883	650	550	550	680	845
Elegy buza	"	740	720	558	460	475	611	685
Rozs	"	630	586	490	360	375	514	571
Árpa	"	—	588	357	—	—	516	—
Zab	"	660	550	462	250	350	478	533
Törökbuza	"	525	546	425	350	360	541	473
Széna	"	300	450	190	160	320	140	200
Alomszalma	"	200	110	80	80	200	100	120
Túzifa	km.	240	250	300	260	225	325	200
Marhahus	kg.	52	48	52	56	52	54	56
Augusztus		6	18	18	18	18	19	18

Allatvásárok.

Budapest-kőbányai sertés vásár. Augusztus 10.
A rendkívüli nagy meleg hétzárlattal lanyha hangulatot idézett elő

Heti átlagárak: magyar válogatott áru 320—380. klg. nehéz 46 $\frac{1}{2}$ —47—kr. 280—300 klg. nehéz 47—47 $\frac{1}{2}$, kr. Öreg 300 klg. tuli 44—45 kr. vidéki sertés 46—49 $\frac{1}{2}$, kr. Szerb 43 $\frac{1}{2}$ —46 kr román kr. tiszta klgk. Páronként 45 klg. ételsúly levonás és 4% engedmény szokásos.

Eleségárak: Uj tengeri 5'35; árpa 6'— Kőbányán átvéve.

Debreczen. Heti állatvásár augusztus 17-én. (Eredeti tudósítás). Szarvasmarha felhajtott 425 drb.; eladatott 165 drb. Ló felhajtott 510 drb.; eladatott 320. Sertés felhajtott 2700 drb.; eladatott 1750 drb.

Felelős szerkesztő és kiadó: Sz. Szakáts Péter.

H I R D E T É S E K.

EGYETEMES EKÉKET

97 (3-10)

két- és háromvasu ekéket, sorvető-gépeket, boronákat és hengereket, valamint szecska- és répavágó-gépeket, daráló-malmokat, kukorica-morzsolókat, takarmányfüllesztő-készülékeket stb. stb. a legnagyobb választékban és minden versenyt kizáró áron szállít:

Umrath és társa mezőgazdasági gépgyára
Budapest váci-körút 60.

Ajányzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Legujabb, önműködő, szabadalmazott „Siphonia” szőlő és növény-permetező

fölülmulja az őszes eddig ismert permetezőket, mivel ez önműködőleg dolgozik.

Kivánatra rajzzal és részletes leirással készségesen szolgál 67 (10—10)

Mayfarth és Társa
mező-, gyümölcs- és szőlő-gazdasági gép-gyára.
Bécs, II. Taborstrasse 76. sz.
Arjányzék ingyen. — Képviselőket elfogad.

Eladó

200 htr. „Bánáthi-aczélos” őszi mag buza.

Kitünően sikerült másodszeri termés Erdélyben

Értekezhetni bérmentett levélben

Szövérfy Lajos
gazdatiszt M.-N.-Csán
„Bors”-tanya
posta helyt.

103 (1-1)

Alakult 1856

Legjobb és legolcsóbb sorvetőgépek!

Alakult 1856.

K Ü H N E E.

GAZDASÁGI GÉPGYÁRA MOSONBAN.

Főraktár: Budapest VI. ker. Váci-körút 21. szám.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek a legnépszerűbb s már eddig több mint 12,000 példányban elterjedt és kedvelt

Szab. HUNGÁRIA-DRILL sorvető-gépeit.

Uj! „JUBILEUM-DRILL.” Uj! könnyű és olcsó sorvető-gép.

„BALANCE-HUNGARIA-DRILL” legjobb sorvető hegyes vidékre!

Szóróvető-gépek: Egy és kétvasu okók, Laacke-féle boronák, „Triumph”-szelő, Backer-féle rosták, konkoly-választók, szecska-vágók, répavágók stb.

Arjányzék bérmentve.

GERGELY FERENCZ

Kolozsvártt, Fötér 21. saját ház

gazdasági gyógyanyagok és gazdasági kellékek

legnagyobb raktára, ajánl a n. é. gazdaközönség részére legolcsóbban

Tejoltó kivonat Maager féle 1 kilós üveg 1 frt 20 kr.

használati utasítás minden üvegen jelezve.

Breolin
Pearson

eredeti üvegekben a 5 kiló, 1 kiló, 125 gramm

8 frt. 1 frt 85. 45 kr.

Cerolin szappan állatok mosására	1 kiló	— 60 kr.
Antimonium porban	100	" 18 — "
Carbolsav vegytiszta fehér jegeces	1	" 1 50 "
Carbolsav nyers 30% hordó számra	100	" 18 — "
Carbolineum legjobb faj	100	" 18 — "
Carbolsavas méz piros	100	" 15 — "
Chlormész 100 fokos	100	" 18 — "
Csudasó (Sal glauberi)	100	" 8 — "
Gelatin francia bortisztításhoz	1	" 1 40 "
Gépolaj puglai hordószámra	100	" 48 — "
Gépolaj amerikai hordószámra	100	" 24 — "
Higanykenőcs	1	" 2 20 "
Kénkövirág	100	" 18 — "
Kékkő I.	100	" 28 — "
Keserűs hordószámra	100	" 8 — "
Kocsikenőcs sárga	100	" 8 — "
Kátrány fekete hordószámra	100	" 6 — "
Maró szód (Aetznatron) 100 fokos	100	" 22 — "
Petroleum Amerikai hordószámra	100	" 20 — "
Petroleum brassói I.	100	" 18 — "
Portland Cement	100	" 4 — "
Roman Cement (hydraul méz)	100	" 2 20 "
Repeceotaj tisztított hordószámra	100	" 42 — "
Salicylsav jegeces	1	" 10 — "
Salicylnatron	1	" 10 — "
Szőlőcukor táblákban	100	" 34 — "
Terpentinolaj lengyel	100	" 40 — "

Legnagyobb raktár

olajbatört festékek, szobapadló lakkfestékek, butorlakkok, angol kocsi lakkok, firneiss, ecsetek és minden szükséges gazdasági és házi cikkkekből.

Legolcsóbb és legnagyobb fűszer áru raktár.

Szolid elv, olcsó árak, jó portéka

Az üzletet virágzóan fenntartja!

Becses megbízásaitat kérve, vagyok alázatos tisztelettel

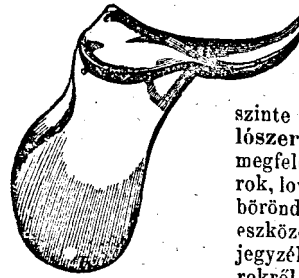
78. 6 - 10)

Gergely Ferencz.

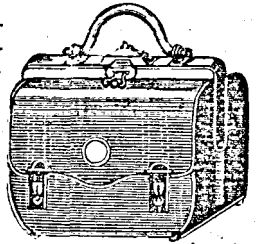
SZIGETI LAJOS

szij-, nyereg-gyártó és bőröndös

BUDAPEST, VIII., muzeum-körut 10.

A legnagyobb választék katonatiszti nyergek és nyergeszerekben előírás szerinti jutányos áron, ugy-szinte civil nyergek és kocsió löszerszámok minden izlésnek megfelelő alakban és árban, ostorok, lovagló vesszők és botok, utazó bőröndök szerszám- és lőtisztító eszközök. — Képes kimerítő árjegyzék külön katonai nyereg szerekről és külön civil urak részére.

101 (1-3)

Tartalékos tiszt urak nyergeszereket kölcsönbe is kaphatnak.

Fontos utépitő vállalkozóknak.

Kavicstörő gépeket,
UTI HENGEREKET

valamint

aprító gépeket

a különféle kő- és földnemű anyagok földarabolására,

továbbá

osztályozó gépeket, fölvonókat stb.

kitűnően készítve gyorsan szállít.

Ganz és Társa

vasöntő- és gépgyár Részvény-Társaság

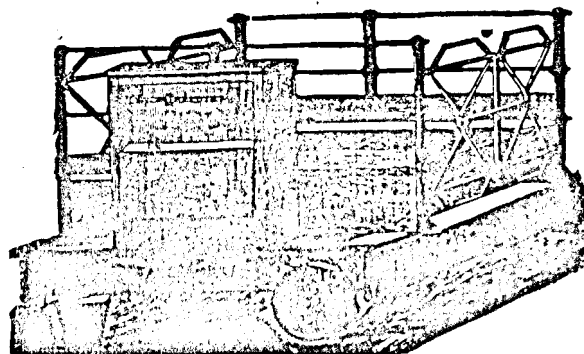
Budapesten.

62 (10-10)

FAIRBANKS-mérlegek

a legtökéletesebb mérleg-szerkezetek.

A szabadalmazott Fairbanks-mérlegek százados rendszerűek, tolosúlyos femméről-karral bírnak és a hidra tett terhet minden ponton egyenlően mérlegelik.

Gazdasági-szeker-, marha- és zsák-mérlegeinket czélszerű és a czélnek megfelelő szerkezetűknél fogva különösen a gazdák gazdaságok és uradalmak részére a legmelegebben ajánlhatjuk. Gazdasági egyesületi tagok árkedvezményben részesülnek. Gyár: Ujpest. Központi iroda és raktár: Budapest, Andrássy-út 12 sz.

80 (11-26)

JOHN BLOCK, vezérigazgató.

A tavaszi vetéshez ajánlunk!

mindennemű műtrágyákat és pedig:

spodium- és csontsuperphosphatot, kénsavas ammóniák, káli, chilisalétrom, szarv- és csontliszteket szavatolt tartalommal a legjutányosabb árak mellett.

Figyelmeztetés. Az orsz. magyar gazdasági egyesület 1891. évben a különböző műtrágyagyárosoktól beérkezett műtrágya-ajánlatokat elbírálás alá vevén, mint legjutányosabbat a mi gyártmányunkat ajánlja, különösen kiemelve, hogy részünkről tisztán szerves anyagok szállítanak, melyek a legkitűnőbb növényi tápszert szolgáltatják. (Lásd „Gazdasági Lapok“ 1891. márczius 8-iki 10. 83 (36-52) számát.)

Árjegyzékkel kívánatra készséggel szolgálunk.

Első pesti spodium-, enyv-, műtrágya-vegyi termények gyár részvény-társulat.

Központi iroda:
Budapest. VI. Váci-körut 31.

Bujánovics Sándor,
elnök.

Egeresi gipsz-, műtrágya- és vegyitermékek gyára.

KRAMER J.

Ajánlja: párolt csontliszt, szuperfoszfát, Thomassalak, egeresi trágyafosz, chilisalétrom, kálisok és egyéb különleges műtrágya-termékeit szavatolt tartalom mellett.

A t. gazdaközönségnek rendelkezésére áll a gyár vegyészeti laboratoriuma is, mely vegyi vizsgálat nyomán megállapítja és javaslatba hozza az alkalmas műtrágyát. Ily vegyi vizsgálatokat a gyár díjmentesen eszközöl, szükséges hozzá 5 kiló talajminta és megjelölése annak, mi fog azon talajba vetetni.

Mindennemű felvilágosítással és részletes árjegyzékkel szívesen szolgál.

a műtrágya-gyár Egeresen

vagy annak központi irodája:

Budapest, V. Dorottya-utca 9. sz.

a hova 3 levelek és megrendelések intézendők.

82 37-52)

A Közművelődés Irodalmi és Műnyomdai

Részvény-Társaság

KOLOZSVAR (FIÓKÜZLET BRASSÓBAN)

szíves figyelmébe ajánlja a modern graphikai követelményeknek megfelelően berendezett

Könyvnyomdáját

mely újabban a legdiszesebb betűkkel szaporított s így a legkényesebb igényeket is kielégitheti. 90 (29-x)

Könyomdája, Lithographiája

melyben a legjelesebb erők s a legkitűnőbb gépek vannak alkalmazva, a fővárosi és külföldi nagyobb műintézetek méltó versenytársa.

Árai határozottak, olcsók.

Vidéki megrendeléseket pontosan teljesít.

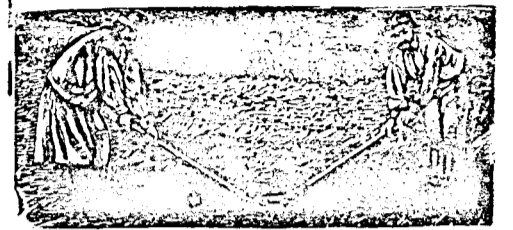
Előfizetéseket elfogad az

„1848—49. TÖRTÉNELMI LAPOK”-ra.

Ára negyedévre 1 frt.

A szabadalmazott ÁSVÁNYI-féle

aranka-irtó eszköz

kizárólagos árusítója

Kiss Ernő Kolozsvártt.

Ára 35 forint.

.84. (10-*)

Magyar Franciaia

Biztosító Részvénytársaság Budapesten.

(Alapított 1879-ben.)

Biztosítéki alapok: 7 millió forint. Évi díjbevétel: 5 millió forint.

A társaság fennállása óta kifizetett kártérítések összege: 58 millió forint.

Elnök:

Nagyméltóságú Beniczky Ferencz úr,

Pestmegye főispánja stb.

Ügyvezető-igazgató:

Ferenchich Vimos úr.

Biztosít:

Tűzkárok ellen: házakat, gyárakat, butorokat, árurak-tárákat, üzleti és gyári berendezéseket, termény és takarmány készleteket, marhaállományt s egyéb ingó vagyont.

A társaság által kezdeményezett mezőgazdasági általános biztosítás nagyobb birtokosok részéről különös figyelmet érdemel a feltételek szabadelvűsége és a díjak olcsóságánál fogva.

A díjfizetés összel eszközölhető, a mennyiben váltó fedezet is elfogadtatik.

Balesetekre tőkét, egyénenként, vagy csoportonként gyári munkásoknak, tűzoltói testületeknek, gazdasági személyzetnek stb., halál, munkaképtelenség, vagy ideiglenes keresetképtelenség esetére.

Élet- és halál esetre tőkét, azonnal vagy később kezdődő évről kezdve, a legalkalmasabb módon és legolcsóbb díjak mellett.

Életbiztosítás tíz krajczár heti díj-fizetéssel alkalmas tometkezési költségekre, valamint tőke szerzésül kevésbé vagyosok részére.

Az előforduló károk gyorsan és méltányosan rendeztetnek!

Bármily irányban felvilágosításokkal szívesen szolgál Kolozsvárt

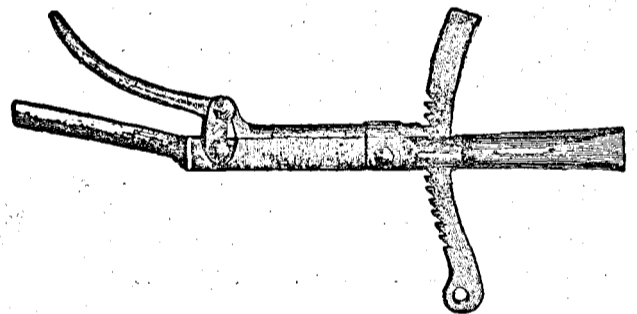
99 (2-10) Az Erdélyrészi Vezérügynökség.

Gámán Zsigmond.

Csermák Gyula.

Legbiztosabb

Szabadalmazott Hintó-fék

darabja 4 forint 80 kr., bérmentve küldi

Horváth Ferencz

98 (2-2)

Budapest, Baross-utca 56. sz.

Mayfarth Ph. és társa

mezőgazdasági gépek gyárában

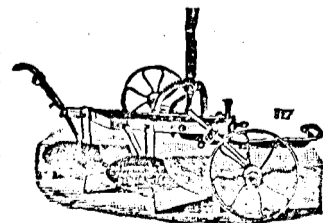
Bécs II. Taborstrasse 76. sz.

minden nagyobb kiállításon első díjjal kitüntetve készülnek a legjobb:

Megnyílt 1872-ben.

Foglalkoztat 600 munkást.

Ekék
1, 2, 3, 4 szántóvassal;
Boronák és hengerek
földekre és rétekre;
Sajtók
minden célra, valamint
bor- és gyümölcsajtolásra;

Aszaló készülékek
gyümölcs és főzelékekre,
valamint egyéb ipari cé-
lokra;
Önműködő
szőlő- és növényper-
metezők.

Cséplőgépek, kézi-, emelő csiga- és gőzerőre; **szeccsa- és takarmányvágó**; **daráló-malmok**; **répavágók**; **zöld takarmány-sajtók** (Blunt szab.); **gabnaszelelő rosták**; **kukoriceza-morzsolók**; **hordozható katlan tüzhelyek** mint takarmány-füllesztők és

77 (6-10)

mosó-készülékek ipari célokra.

Árjegyzékek ingyen.

Képviselők kerestetnek.